

УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМИ РИЗИКАМИ НА ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ФІНАНСОВОГО ДОБРОБУТУ ПІДПРИЄМСТВА

Антоненко Д. І., студентка (гр. УЗ-51, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Постановка проблеми. Вчасне виявлення можливості виникнення професійних ризиків дозволяє вживати заходів щодо їх профілактики та мінімізації. Усе це необхідно для того, щоб оцінити обсяги фінансових страхових ресурсів для компенсації втрат та фінансування лікувальних, оздоровчих і реабілітаційних заходів.

Останнім часом, коли охорона праці все більше стає економічним показником діяльності підприємства, завдання сучасного керівника полягає в тому, щоб навчитися передбачати й розраховувати можливі збитки від можливої аварії на виробництві, нещасного випадку або професійного захворювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зарубіжні та вітчизняні науковці приділяють неабияку увагу оцінці професійних ризиків на підприємствах. Дослідженням у галузі оцінки й управління професійними ризиками присвячено роботи Е. Дж. Хенлі, Г.Г. Гогіташвілі, А.О. Водяник, Ю.С. Лис та інші.

Метою написання статті є розгляд міжнародних стандартів щодо оцінки професійних ризиків та обґрунтування важливості впровадження заходів моніторингу та контролю за системою управління професійними ризиками на підприємстві з метою забезпечення фінансової ефективності ведення господарської діяльності.

Виклад основного матеріалу. У світовій практиці вже давно відомо, що найбільші фінансові втрати підприємство несе від нещасних випадків. Ще в 1920 році була розроблена «теорія айсберга», згідно з якою витрати від нещасних випадків ділять на прямі і непрямі. Прямі витрати у разі нещасного випадку включають:

- заробітну плату за період відсутності потерпілого на роботі;
- вартість медичного обслуговування постраждалого;
- інші витрати, викликані нещасним випадком;

До непрямих витрат відносять:

- втрати робочого часу іншими співробітниками, крім потерпілого;
- втрати робочого часу управлінського апарату;
- оплата праці юристів, втрата часу при розслідуванні нещасного випадку;
- збитки, пов'язані із псуванням майна та невиконанням виробничих та організаційних планів підприємства;
- втрата престижу компанії та інші.

Тож надзвичайно важливою складовою управління підприємством, є впровадження системи управління професійними ризиками, яка необхідна для вчасної ідентифікації ризиків та впровадження превентивних заходів. Загальні

алгоритми ідентифікації небезпек широко відомі й описані в міжнародних стандартах, таких як:

- OHSAS 18001: 2007 «Система менеджменту безпеки праці та охорони здоров'я»;

- OHSAS 18002: 2008 «Система менеджменту безпеки та охорони здоров'я. Керівництво по застосуванню»;

- BS 18004: 2008 «Керівництво по досягненню ефективності в галузі безпеки праці та охорони здоров'я»;

У міжнародному стандарті Міжнародний стандарт ISO / ІЕС 31010: 2009 «Менеджмент ризику. Методи оцінки ризику» містяться рекомендації по вибору і застосуванню методів оцінки ризику, таких як: мозковий штурм; метод Делфі; оцінка токсикологічного ризику; аналіз дерева несправностей; причинно-наслідковий аналіз; дослідження безпеки і працездатності (HAZOR); аналіз «краватка-метелик»; моделювання методом Монте-Карло та інші. Усього в стандарті запропонований 31 метод аналізу ризику.

Підприємство обирає методи аналізу ризиків відповідно до діючого законодавства, специфіки ведення господарської діяльності та звісно ефективності того чи іншого методу аналізу професійних ризиків. Але незалежно від того, які саме підприємство застосовує методи ідентифікації професійних ризиків, дуже важливо проводити заходи щодо моніторингу та контролю за системою управління професійними ризиками.

Моніторинг необхідний, перш за все, для виявлення змін в характеристиках ризиків під впливом змін середовища, а також із метою підтвердження доцільності застосування діючих процедур в умовах, що змінилися.

Процес моніторингу в обов'язковому порядку повинен супроводжуватися веденням документації, як на паперових носіях, так і в електронному вигляді. Дані моніторингу також використовуються в цілях оцінки й прогнозу стану безпеки та охорони праці на підприємстві. Проведений на підставі безперервного моніторингу аналіз дозволить оперативно виявляти виникаючі проблеми на кожному робочому місці, коригувати систему управління ризиками за допомогою організаційних заходів і впливати на безпеку трудового процесу в реальному часі.

Безперервний моніторинг системи управління професійними ризиками є найбільш оптимальним, оскільки дає оперативну, багатосторонню і достовірну інформацію про систему і її недоліки, які обов'язково виявляються в ході трудової діяльності.

Оскільки неможливо відразу побудувати досконалу систему управління професійними ризиками, моніторинг дозволяє виявити непередбачувані дефекти і вчасно вжити заходів щодо їх усунення, що в кінцевому підсумку збереже життя і здоров'я працівників, а також фінансові та часові ресурси підприємства.

Економічні витрати на розробку і впровадження системи моніторингу управління професійними ризиками повинні плануватися в загальних витратах

на інформатизацію та інформаційну діяльність в організації, тобто має впроваджуватись спільно з іншими необхідними для виробництва технологіями.

Сприятиме вирішенню завдань результативного контролю системи управління професійними ризиками можуть:

- проведення технічних оглядів стану устаткування (машин, механізмів, інструменту), перевірка його відповідності вимогам безпеки;
- проведення різних навчальних заходів: навчання безпечним методам і прийомам виконання робіт і надання першої допомоги потерпілим на виробництві, проведення інструктажів із охорони праці, стажування на робочому місці й перевірки знання вимог охорони праці;
- проведення профілактичних і обов'язкових медичних оглядів, спостереження за станом здоров'я працівників в залежності від умов праці з метою найбільш об'єктивної оцінки професійних ризиків, що відбиває вплив умов праці на здоров'я працюючих з урахуванням особливостей впливу шкідливих факторів;
- Впровадження інноваційних заходів на підприємстві щодо інтеграції сучасних високотехнологічних засобів моніторингу за справністю та технологічним станом обладнання (наприклад Інтернет речей (Internet of Things), що дозволяє за допомогою Інтернету в реальному часі відслідковувати появу тривожних подій).

Впровадивши систему управління професійними ризиками, необхідно постійно перевіряти, чи продовжує вона залишатися ефективною, і в разі незадовільного результату максимально швидко приймати коригувальні заходи або при необхідності здійснювати переоцінку професійних ризиків.

Висновки. Управління професійними ризиками невід'ємна складова функціонування будь-якого підприємства. Адже вміння вчасно та правильно ідентифікувати професійні ризики та вжити превентивні заходи щодо їх мінімізації та усунення – це запорука фінансової стійкості підприємства. Нехтування, невчасний моніторинг та контроль системи управління професійними ризиками та перевірки на її актуальність призводить до неминучих втрат ресурсів підприємства – фінансових, часових та людських.

Науковий керівник: Полукаров О. І., к.т.н., доц. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Література

1. Гогіташвілі Г.Г. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. / Г.Г. Гогіташвілі, Є.Т. Карчевські, В.М. Лапін. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
2. Occupational Health: Risk Assessment and Management/ Ed. S.S. Sadhra, K.G. Rampal. Boston; Oxford:Blackwell Science, 1999. 492 p.